

הלכות נשיאת כפים סימן קכח

ביאורים ומוספים

דעת החזו"א (הגר"ח קניבסקי בשמו, בספר נקיות וכבוד בתפלה תשובה רנ).

(27) ולענין נטילת ידים לברכת כהנים בתפילת מוסף, במקום שמברכים ברכת כהנים בשחרית, כתב המקור חיים (סי' בקיצור הלכות) שאם לא יצא הכהן מחוץ לבית הכנסת בינתיים, מעיקר הדין אינו צריך ליטול ידיו למוסף, אלא שמי"מ המנהג הוא ליטול (וראה מה שכתב המהרי"ל (תחילת הל' יום הכיפורים) לענין נטילת ידים לברכת כהנים בתפילות יום כיפור).

[משנ"ב ס"ק כא]

ככה"ל המקדש ידיו לעבודה²⁸.

(28) והוא הדין שבתשעה באב וביום הכיפורים, כתב לקמן (סי' תריג ס"ק ז) שיש ליטול ידיים לברכת כהנים עד הפרק.

[משנ"ב ס"ק]

נטילה מקלי נכח גברא²⁹ וְשֵׁלָא יְהִי מִשְׁתַּנִּים הַיָּמִים מִבְּרִיתָן³⁰, וְיִהְיֶה עַל כָּל-פְּנֵים רְבִיעִית מֵיָּמִים³¹.

(29) מכך שלא הזכיר שצריך להקפיד שלא תהיה חציצה על ידיו, נראה שסובר שאין צריך להקפיד על כך, וזה שלא בדברי המקור חיים (ס"ב) שנראה שסיבר שיש להקפיד על כך, וכן כתב בשו"ת מגן שאול (סי' ז), וכן דעת הגרי"ש אלישיב (אשרי האיש ח"א פכ"ג ס"א).

(30) ופרטי דינים אלו נתבארו לקמן בסימנים קנט-קסא. וכן לענין אופן הנטילה, כתב לקמן (סי' קסב ס"ק ט) לענין נטילת ידיים לסעודה [שממש למדו הפוסקים את הדינים לבאן], שיש להקפיד שיגיעו המים לכל צידי היד וראשי האצבעות.

(31) ואף שבנטילת ידיים לסעודה, מים הבאים משיוירי טהרה מועילים אף בפחות מרביעית (כמבואר בשו"ע לקמן (סי' קס"ג) א), כתב הישועות יעקב (ס"ק ו, שהוא מקור הדין) שבאין צריך רביעית דוקא, אף בשיוירי טהרה.

[משנ"ב ס"ק כב]

וְהָלֹץ יֵצֵק מֵיָּמִים³² וְכו', פְּכוּר פֶּטֶר רָחֵם³³ וְכו', וְאֵף שֶׁהָלֹץ תִּלְקִיד חֶכֶם וְהַפֶּה עִם הָאָרֶץ³⁴ יֵשׁ לְהַחֲמִיר³⁵.

(32) ואף אם בשל כך לא ישמעו הלויים את ברכות הש"ץ ולא יוכלו לענות אמן, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סי' מז אות ג) שאין להם לחשוש מכך, כיון שהם אנוסים באונס מצוה.

ולענין אותם הנוהגים שכמה לויים נטלים את ידי הכהן ביחד, דעת הגרי"ש אלישיב (שו"ת שבט הקדתי ח"ב סי' נז) שיותר טוב שלא לעשות כן, אלא שלוי אחד ירחץ את ידי הכהן, שהרי שנים שעושים כן הרי זה נטילה שלא כדרך.

(33) ובטעם הדבר שרק בכור פטר רחם רשאי ליצוק מים על ידי הכהן, ולא בכור מן האב, כתב המג"א (ס"ק ז) שמצינו בו קדושה לענין פדיון, מה שאין כן בבכור מן האב, שלא מצינו בו קדושה בזמן הזה.

(34) וכשיש בכור תלמיד חכם וכהן עם הארץ, כתב הגרש"ז אויערבך (תשובה בכ"י להגרי"י בורדיאנסקי) שאין הבכור צריך להטריח עצמו על כך, ובפרט שכתב הכף החיים (ס"ק מ) שמדברי הוזהר משמע שרק לוי יטול ידי הכהנים ולא בכור.

(35) מה שכתב 'ואף', חזר לתחילת דבריו שכתב וְהָלֹץ יֵצֵק מֵיָּמִים, וכוונתו שיש להחמיר שיטול לוי תלמיד חכם ידי כהן עם הארץ, וטעם הדבר שאין בזה משום ביזוי כבוד התורה, התבאר בשו"ע הרב (סי"א), שאין איסור לחכם לזלזל בעצמו משום איזה הידור **המשך בעמוד הבא**

[משנ"ב ס"ק יד]

רוצה לומר, בני גרושה ובני חלוצה²¹.

(21) ובשו"ת תרומת דרשן (פסקים וכתבים סי' כב) שהוא מקור הדין מבואר, שאין כאן חשש לעז גמור, כיון שעל כל פנים עולים הם לפרקים, אלא סלסול הוא שנהגו הכהנים בעצמם, כדי שלא יאמרו שהם פגומים.

[משנ"ב ס"ק טו]

יכול לחלץ אחר נטילה²².

(22) ולענין ש"ץ כהן שרוצה לברך באמצע חזרת הש"ץ, ולא חלץ מנעליו קודם, דעת הגרש"ז אויערבך (ואני אברכם פי"ו ס"ו) שלכתחילה לא יחלוץ את מנעליו באמצע תפילתו, משום בזיון הציבור, ויברך כשהוא לבוש במנעליו.

וכהן ירא וחרד, כתב לקמן (ס"ק כד) שנכון שיהיה שלא לגעת במקום מלוכלך משעת נטילתו שחרית, כיון שנחלקו הפוסקים אם צריך לברך על נטילה זו "על נטילת ידים", ואין להכנס לספק ברכות.

ולענין אם צריך לחלוץ מנעל של ימין תחילה, ראה מה שכתבנו לעיל (סי' ב ס"ק ח).

[משנ"ב ס"ק יח]

גם-כן אינו נכון מטעם זה²³ וכו', לילך יחף לפני גדולים²⁴ וכו', פְּסוּקָאוֹת שֶׁל כְּגָד, וְכֵן הַמִּנְהָג²⁵.

(23) ובעלי בית שלנו [העשויות מבד או גומי וכדו'] שאין הולכים בהן בשוק בטיט, וכן כל נעלים כירצא בהן, דעת השו"ת פנים מאירות (ח"ב סי' כח) והבן איש חי (פרשת תצוה אית ו) שאין עולין בהן לדוכן. מאידך, דעת הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה תפלה פי"א ס"א) שמעיקר הדין יכולים לעלות בנעלי בד ללא שרוכים לדוכן [ולדעתו הפנים מאירות אסר דוקא בנעלי בד הקשורות בשרוכים], אולם ראוי להחמיר בדבר, משום שקלי הדעת יבואו להתיר הכל.

(24) ומי"מ אם יש כהן שאין גרביים לרגליו, כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ב סי' לב) שאין למנוע ממנו לישא כפיו.

ואם הבגד ארוך שחפה אף את כפות רגליו, כתב המשנ"ב לעיל (סי' צא ס"ק יג) לענין תפילה, שמותר להתפלל כך, והוסיף, שהוא הדין שמותר להתפלל יחף בארצות החמות בהן נהוג לעמוד כך בפני גדולים.

(25) ואף אם הגרביים שונות במראיתן ובצבען מהגרביים הרגילות אצל שאר הכהנים, כתב בשו"ת אגרות משה (שם) שיכול לעלות לדוכן, ואין חוששים לחיסה הדעת של המתברכים.

[משנ"ב ס"ק טז]

וְהָנֵנוּ נְטִילָה²⁶ וכו', תִּפְּךָ לְקִדְשָׁה בְּרַכָּה²⁷.

(26) ואם כדי ליטול את ידיו צריך הכהן לעבור בתוך ארבע אמות של המתפלל, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ח סי' י), שאם יכול לעבור בצידי המתפלל יעבור ויטול ידיו, שכיון שצורך מצוה הוא, הרי זה כשעת הדחק. וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פ"ז תשובה כא), ולדעתו, אם לא נטל ידיו שחרית כראוי [כגון שנטל רק עד קשרי אצבעותיו] או שהסיח דעתו, יעבור אף לפני המתפלל. ודעת הגרי"ש אלישיב והגר"ח פ' שיינברג (נשיאת כפים כהלכתה פ"ה הע' קג) שיכול לעבור לפני המתפלל.

ולעבור לפני המתפלל לצורך נשיאת כפים, נראה מדברי המנחת יצחק (שם) שמותר לעבור בצידי המתפלל, והגר"ש וואזנר (קובץ מבית לוי ח"ב עמ' מג) התיר אף לעבור לפני המתפלל ממש וכן



יום ד' ג' אייר תשע"ו

ג בְּאֵר הַגּוֹלָה

הלכות נשיאת כפים סימן קכח

ז ראש השנה דף לא
ה הנהגת מיומני
בסוף הלכות תפלה
ט סוטה לט לפי
פרדש קע"י י טור
בשם הרמב"ם כ בית
יוסף בשם הזהר

יִאמְרוּ (יד) שֶׁהֵם פְּגָמִים, נִהְגוּ שְׂלֵא לִקְנֹס לְבֵית־הַקֹּסֶט עַד שִׁיגְמְרוּ בְּרַפְח־כִּתְּיִם: ה' יֵלֵא וְיַעֲלֶה הַכִּתְּיִם לְדִרְכָּן (ו) (טו) בְּמִנְעָלִים, (טז) אָבֵל חֲבֹתֵי־שׁוֹמֵרִים שָׂרִי. וְיֵשׁ מִחֲמִימִין (יז) אִם הֵם שֶׁל (י) (י) עוֹר (אגודה פ' הקורא אה המגלה) (יח) וְנִהְגוּ לְהַקֵּל בְּקֻצֵּת מִקְוֹמוֹת: ו' (יט) טָאָף־עַל־פִּי שֶׁנִּטְלוּ הַכִּתְּיִנִּים וְיִדְהֵם שְׁחִירִית, (כ) *חֲזוֹנִים וְנִטְלִים יִדְהֵם (כא) עַד הַפֶּרֶק שֶׁהוּא חֲבוּר הִיד וְהִזְדוּעַ. (כב) כֹּהֲלֵי יוֹצֵא (כ) (ס) מִים עַל יְדֵיהֶם, וְקָדָם

שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה

[1] עור. עבה"ט. יצחק פנחס אילריל ח"ב סימן כח שבמקצולם העשויים מהגד לבל
הקשה אין זה יחף כיון שעשוי בעצו מגדל שליו שאינו מרדוש קש' הארץ בהולד יחף. עין
שם. ויבאר כי חתב ש"ס בשו"ת ונ"ע אמת ע' שם: [2] במילם. עבה"ט. יצחק פנחס סימן
תקיא בש"ו ומוגא"ל ש"ס פתח בהבט"ח כמחשבת ח"צ סימן עב ובהב"ר סימן
קכ"א בש"ו וכן בספר נחפז בבטח, בדבשת י"ל להחמיר שלא לתב בשמים במים ומהמרים

(1) עור. ודוקא קשאין מגיעים אלא עד התקפה וקשורים בקרועה, אבל שרי בכל ענין, מ"א. אם מתר להפגנים לצלות לזוכן במנעלים של לבדים שם לוי יצק כבוד שהוא פטר רחם שהוא קרוש, נקנס תחת הלוי, ב"ח. ושהה האידנא. ואם אין שם ג"כ בכורים טוב ששילו ע"י עצמם מעל ידי י"י צח אי שרי לכתן לשמש בכתן. ואם הלוי חכם ונהגנים ע"ה, אם רוצה ל"דש הלוי סי' ט' ר"י כתב דמדת חסידות הוא ללוי ת"ח ליצק מיס על ד"י יו, ודנאי אסור לזלזל בקבד התדה ע"ש. ואם יש כתנים ת"ח ונ"ה קבת הלוי סי' מא. ודפסר"ח כתב שצריך מיתח אם בעיק מיס על ע"ה אפלו שיהיו גלם ע"ה תחבב הלוי ת"ח ליצק מיס על ידיה ע"ש. וישנן תשובות דרבי' מ"א ונספר אליה רבה מתיי כיון דשמו עמנו מערב במיט לא הוי

באור הלכה

ויבאמת נקרא מפרש היא כגדושיך ל"ג דאפלי הוא פוטו עצמו ממזנות צשה קדם דלמטי זמן חייבא, אפלו הכי נאמר על זה "ונבאת מאליהך", עין שם: * חוזרים ונושטים ויניהם וכו', פתב הספן יאבדקתם: אסור לשהות כדי הליוך כ"ב אמה בין נטילה לברכה (וסומות), ולכך צריך לשל סמוך ל"יצה", והספן לא יאריך ב"יצה". ובאולי נבזה פתב דסמכין בנה על הפוסקין דאין צריך דכל נטילה דיום נשגט דניו שתיית. ומכל מקום לכתחלה טוב להזהר בנה פמה דאפשר³⁶⁷ "מפני" ולכן טוב להזהר לכתחלה מלשום בין נטילה לסבבא.

לַצֵּם אַחֵר נָטִילָה [אַחֲרוֹנִים]: (טז) אָכַל בְּכַמִּי-שׁוֹקִים. הוּא
ק, וְשָׂרִי, דְּלִיכָא הֵכָא טַעְמָא הַפָּ"ל. (יז) וְאִךְ דְּגַם הֵכָא רִגְלִין
אֵאָשֵׁב לְקַשְׁרָם, דְּאֶפְלוּ אִם הֵם מַתְרִים לִית בֵּה גְנָאִי כְּלִי הָאִי:
פְּלוּג רַבָּנָן בֵּין יֵשׁ רַצּוּעוֹת וּבֵין אֵין רַצּוּעוֹת. (יט) וּמִכָּל מְקוֹם
עֲלָמָא, דָּוָה לֹא הוּי בְּכֻלָּל הַגְּזֵרָה כְּלָל, (כ) וְכֵן בְּתִישׁוּקִים שֶׁל
תּוֹמָמוֹת. וּמִכָּל מְקוֹם בְּתִישׁוּקִים שָׁלָנוּ [שְׁקוּרִין שְׁטִינ״ו¹]
ר"ח ע"ש]. וּלְפִי טַעַם זֶה, גַּם בְּמַנְעִלִים שֶׁל גְּמִי שָׁלָנוּ [שְׁקוּרִין
זֶה לְעֻלּוֹת לְדוֹכֵן זָחַר מִמֶּשׁ, שֶׁהוּא דְרָךְ גְּנָאִי, שְׂאִין רִגְלִין בְּזִמָּן
יִכֹּן הַמַּנְהֵג²]: ו' (יט) אֶף-עַל-פִּי שֶׁנִּטְלוּ הַכֹּהֲנִים וַיִּהְיֶה וְכוּ'
יִכֹּן אֵת ה'", כְּלוּמְרִי, כִּשְׁתַּשְׂאוּ וַיִּכֶּם קִדְּשׁוּ אוֹתָם בַּחֲחֻלָּה, וַהֲיָנוּ
צָרִיכָה לְהִיט בָּמִים (כז) דְּוָקָא, וְלֹא מוֹעִיל כָּאֵן מִיַּד דְּמַנְקִי כְּמוֹ
יִיבָדֵשׁ אוֹתָם קֹדֶם הַנְּשִׂיאוֹת כְּפִינִים, דְּקָרָא, תִּכְף לְקַדְּשָׁה בְּרַכָּה³,
וְאַחֲרוֹנִים (כז) דְּנוֹכַל לְסַמֵּךְ עַל שִׁשִּׁת הַרְמָב״ם דְּסִבִּירָא לֵה דִּיּוּצָא
בְּמְקוֹם מִטְנָה: (כא) עַד הַפָּרָק. כִּכְהֵן הַמְקַדֵּשׁ יִדּוּ לְעִבְדוּתָה⁴
וְקָלִי וְכֵחַ גְּבָרָא⁵, וְשֵׁלֹא יִהְיוּ מְשַׁנְּפִים הַפִּיִּים מִבְּרִיתָן⁶, וַהֲיָה עַל-
כְּכוּר פִּטְר רָחֶם⁷, וְהוּא גַם-כֵּן קִדְּשׁ קֶצֶת. וְאִם אֵין גַּם כְּכוּר, טוֹב
חֲכָם וְהַפְּהוּ עַם-הָאֲרָץ⁸ יֵשׁ לְהַחֲמִירָה⁹, וְכֵל-שִׁכְּוֹן אִם יֵשׁ כֶּהֱן

שער הציון

(טו) גִּמְרָא: (טז) פְּרִימָגְזִים: (יז) בִּיתִּיּוֹסֵף לַחֲרוֹץ הָרָאשׁוֹן, וּבִמְקַנְתָּו מִשְׁמַע דְּבָם הוּא סְבִירָא לֵה כְּהוּמָא דִּישׁ לְחַמְדִּי, עֵין שָׁם, דְּצִירִף עֵין קֶזֶת: (יח) אִף דִּבְמִגְזֵן-אַבְרָהָם מִשְׁמַע קֶזֶת דְּבִישׁ לֹו רִצְעוֹת טָרִי, בְּעַלְת־תַּמִּיד וּבִבְאוֹר הַנֶּהֱ"א וּבִשְׂאֵי אַחֲרֹנִים מִשְׁמַע דִּבְקַל עֵינָן אֲסוֹר לְדַשָּׁה זֹו: (יט) מִגְזֵן-אַבְרָהָם וְשׂא" וְכֵן מִשְׁמַע מִלְבּוֹשׁ, זֵלָא עַלְת־תַּמִּיד שְׁמַחֲמִיד בּוֹ: (כ) מִגְזֵן-אַבְרָהָם וּמִגְזֵן-גְּבוּרִים: (כא) גִּמְרָא: (כב) כֹּל הַפְּסוּקִים: (כג) עַלְת־תַּמִּיד וְשׂאֵי-אַדָּם וּמִגְזֵן-גְּבוּרִים וְכֵן מִשְׁמַע מִפְרִי תֵדֶן: (כד) זֵהוּא שְׁבִשְׁתִּירַת נָטַל יְדֵי דְּנִדּוּ עַד הַפֶּקֶן, דְּאִי לֹא הִי לֵב מַחְנִי כֵּן מִשְׁמַע מִדְּגוּל מִבְּרַחָה: (כה) מִגְזֵן-אַבְרָהָם וְשִׁלְתָן שִׁלְמָה, וְמַה שִּׁבְחָתִי בְּרִבְתָּ הוּא בִּישׁוּעִיתֵי-עַבְדִּי:

פאר הייט

וְעָנָה סִ"ק יא מִשְׁשׁ, וְיָלֵא כְמֵ"א. בָּהֶם הִבְחִי, וְהַפְסוּלִים מִדְּבָרָן אֵ"צ
לְצֵאת לַחֲצֵי כֶּשֶׁתָּהֶן וְיִרְאֵם בְּהִנֵּם דְּרֵאִין כְּנֻתָּהוּ עַל הַפְסוּלִים. וְקָתַב הַמֵּ"א
אֶפְלו אֵ"ל עָלָה אִינוּ עוֹבְרֵי עִישׁ וְכִ"כ מִרִּית וְעִ"ת: (1) **בְּמַנְעִלִים.**
וְיִחְלֹץ הַמְּנַעֲלִים קָדָם הַנְּטִילָה. וּמַנְעִלִים שְׁאֵפְשֵׁר לַחֲלֹץ בְּלֹא נִגְיָה בִּיד
יָכוֹל לִפְסֹק קָדָם לְחִיצָה הַמְּנַעֲלִים, עָנָה סִימֵן ד סִי"ח. וְנִצְנִיעוּ הַמְּנַעֲלִים
סִפְתָּה הַפְסָלִים שְׁלֹא יַעֲמִידוּ בְּהַכְנֵי מִפְּנֵי כְּבוֹד, עִ"ת וְעָנָה בִּשְׂכַנְהָ
אִם הֵם מַגִּיעִים עַל אֲצִילֵיהֶם דָּהֵם מִכְּנֻסִים שְׁרִי, וְיִלֵּךְ דָּשֵׁל לְבָד וּמִסְפָּה עוֹד
שְׁקוֹרִין פִּילִי"ש שׁו"ף, עָנָה בְּחֻשׁוֹת כְּנֻסֵי"ח וְלֹא סִימֵן אֵ"ל: (2) **מִיִּם.** וְאִם
וְקָתַב הַמֵּ"א דִּדְרֹאָא בְּכוֹר לֹא קֶאֱמַר אֲבָל בְּכוֹר לֹאֵב לְבָד לֹא כִּצְנִיָּה בּוֹ
יִשְׁנָאֵל, שְׂכַנְהִיג. וְהִנָּהוּ מוֹהֲרֵר דּוֹד אוֹפְנֵהֶם מֵאֲרִיךְ בְּסִפּוֹר וְשֹׂאֵל דּוֹד בִּ"ח
אִין צִרְרֵי לִפְנֵי מִיִּם עַל דִּיִּקָּב רַק יִשְׁלֹו עֲצָמָם, מִהֲרִי הֲלִיז סִי לֹט וּמֵ"א.
כְּהִנֵּם אִף דָּהֵם עִיָּה, וְאִם הֲלִיז וְלֹא שִׁחַצָה צִרְיָה לְהֵנָּה סִלְסוּל, הִרְשוּת
אִתָּת אִינוּ יִשְׂאִי יִצְאֵק עַל תִּי"ח וְעָנָה עַל עִ"ח אֵלָּא יִצְאֵק עַל עִ"ת, בְּלָם, מִהֲרִי
מִקְצָתָם תִּי"ח לֹא יֵצֵא אִם בְּלָם עִישׁ. וְעָנָה כְּנֵהִיג שְׁהִיבִי דְּנֻת וְנֻתֵּל וְנֻתֵּל
נִגְמֵם סִימֵן יב וּבְהוֹרֵי"יִר סִימֵן רה. אִסוּר בְּיוֹשֵׁי לִתּוֹן בְּמִיִּם דְּבֵר שְׁמוּלִיד

משנה ברורה

קשיבנסו אחר־ךָ, וְכִנְלִי בְּסִיעִיךָ ב: (יד) שְׁהֵם פְּגוּמִים. רוצה לומר, בני גרושה ובני חלוצה⁽²¹⁾; ה (טו) בְּמִנְעָלִים. שְׁמָה (טו) יִפְסֹק לוֹ רְצוּעָה וּגְנָאִי הוּא לוֹ, וּמִתְלוּצְצִים עָלָיו כְּשִׁפְסָנָלוּ מִתָּרָת. וְיִקְשְׁרָנָה בְּעוֹד שִׁחְבֵּרָיו מִבְּרָכִים. וְיֵאמְרוּ שָׁפָן גְּרוּשָׁה וּבֶן חֲלוּצָה הוּא וְלִפְיָךְ הִלָּךְ וְיִשֹּׁב לוֹ. וְאִפְלוּ בְּמִנְעָלִים שְׁאֵי לָהֶם רְצוּעוֹת אֲסוּר, דָּלָא פְּלוּג רַבָּנָן. וְיִשֹּׁב לְהַצְנִיעַ הַמִּנְעָלִים שֶׁלֹּא יַעֲמִדוּ בְּגָלוּי בְּבִית־הַכִּנְסָת מִפְּנֵי הַכְּבוֹד. וְיִחְלָצֵם קִדָּם נְטִילָה, אִף כִּשְׁאִפְשֵׁר לוֹ לְחָלֹצֵם אַחֵר נְטִילָה⁽²²⁾ וְשֶׁלֹּא יַעַב בָּהֶם. יִכּוֹל ל (טז) מִנְעָלִים אֲרָכִים הַמִּגִּיעִים עַד אֲרָכּוֹת הַקָּדָל, הֵינּוּ סִמּוֹן לִלְפָעִמִּים לַעֲשׂוֹת רְצוּעוֹת סִמּוֹן לְאַרְבָּכָה, מִכָּל מָקוֹם לֹא חִשְׁבִּין (יז) אִם הֵם שֶׁל עוֹר. טַעֲמָם, דְּבִכְלָל סָנְדָל וּמִנְעָל הֵם, (יח) וְכִבְתִּי־שְׁאוֹנִים עִם מִכְנָסִים בִּיחָד שְׁמִיגִיעִים עַד אֲצִילֵיהֶם, מִתָּר לִכְי פְּגָד, אִף שֶׁמִּחֲפָז עוֹר שָׂרִי אִף לִדְעָה זֹאת (יח) וְנִהְיָ לְהַקְלֵל בִּי שְׁרָגִילִין לִילָף בָּהֶם בְּשׁוֹק בְּטִיט, אֵין לְהַקְלֵל מִשּׁוּם כְּבוֹד הַצְּבוּר גְּאֵלֵאסִי"ן⁽²³⁾ גִּסְפָן אֵינוֹ כּוֹן מִשְׁעֵם נִהְיָ⁽²⁴⁾. אֵלֹא יֵשׁ לִילָף בְּפִזְמָקָאוֹת שֶׁל בְּגָד הַזֶּה לִילָף יִחַף לִפְנֵי גְדוּלִים⁽²⁵⁾, אֵלֹא שֶׁל לִילָף בְּפִזְמָקָאוֹת שֶׁל בְּגָד עֵקֶר הַנְטִילָה (כא) אֲסִמְכוּ רַבָּנָן אֶקְרָא, שְׁנָאֲמֵר "שְׂאוֹ דִּיקִים קִדָּשׁ נְטִילָה"⁽²⁶⁾, וְאַחֲרָיָךְ בְּרָכוּ אֶת בְּרַכַּת ה' וְהִיא בְּרַכַּת כְּהֵנִים. וְהַנְטִילָה בְּהַפְסָל בְּסִימָן עַב; וּפְסֵק הַמַּחֲבֵר, דְּאִף־עַל־פִּי שְׁנִטְלֵל דִּינִי שְׁחִירָתִי מִשְׁמַע: (כב) חוֹזְרִים וְנוֹטְלִים וְכוּ'. וְאִם אֵין לוֹ מִים, (כג) קָתְבוּ בְּנְטִילַת דִּימִם שְׁנִטְלֵל בְּשְׁחִירָתִי, כֹּל שֶׁלֹּא הִסִּים דַּעְתּוֹ יוֹדֵעַ שֶׁלֹּא בְּ"מִבְּ"ן. וְעַל פֶּן קָתְבוּ (כד) הָאֲחֵרוֹנִים, דְּאִפְשֵׁר דְּבִעֵינָן דְּוָקָא נְטִילָה כָּל־פְּנִים רְבִיעִית מִמֶּם⁽³¹⁾: (כה) וְהֵלֵאִי יוֹצֵק מִים⁽³²⁾. וּכְשֶׁאֵין לוֹי, יוֹצֵק שִׁטְלֵל הַכֶּהֶן בַּעֲצָמוֹ מִשְׁצִיֵּק יִשְׂרָאֵל עַל יָדוֹ, וְאִף שֶׁהָלוּ תַלְמִיד

תרגום: 1 מגפיט. 2 ערדלים.



הלכות נשיאת כפים סימן קכח

ביאורים ומוספים

(40) ובטעם זהירות זו, כתב הא"ר (ס"ק שהוא מקור הדין), שהוא כדי שלא יתעכב הכהן עד שיסיים הש"ץ את הברכה.

ואם עקר רגליו קודם ברכת רצה, דעת הגר"ש אלישיב (הערות על מסכת סוטה לה, ב ד"ה אבל) שבוודאי מועיל, כיון שברצה הוא כבר עומד מוכן לעלות לדוכן. מאידך, בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סי' כג אות א) כתב, שצריכה העקירה להיות דוקא בברכת רצה, שכשם שהעליה לדוכן שייכת לברכת העבודה, כך עקירת רגליו שייכת לזה, כיון שהיא הכשר לעליה לדוכן.

(41) ואם עקר את רגליו בשעה שענו הציבור 'אמן' על ברכת רצה, כתב הפמ"ג (א"א ס"ק יב) שאף על פי שעניית האמן נחשבת חלק מהברכה [כמבואר בשו"ע להלן סט"ז ובמשנ"ב שם ס"ק ט], מ"מ לא יעלה. והתורת חיים (ס"ק יב) תמה עליו, מדוע לא נאמר שכיון שעדיין לא נסתיימה הברכה, הוא רשאי לעלות.

[משנ"ב ס"ק כו]
לד"ס סיים ב"רפח עבודה⁽⁴²⁾.

(42) ובטעם הדבר שאין מברכים ברכת כהנים בברכת העבודה, אלא רק בשעת ברכת ההודאה, אמרו בגמ' (מגילה יח, א) שעבודה והודאה דבר אחד הם, כמבואר בפסוק "זוהב תודה". ובספר גבורת ארי (יומא פז, א) הקשה, לדעת שמואל שבתפילת נעילה אין ברכת 'עבודה' [כמבואר בגמ' שם], איך נושאים בה הכהנים את כפיהם, והלא ברכת כהנים שייכת לברכת העבודה. ותירץ בספר 'עמק ברכה' (נשיאת כפים סי' ב), שאף על פי שבמקדש שייכת ברכת כהנים לעבודה דוקא, מ"מ בשאר מקומות שייכת היא לתפילה, שבמקום עבודה היא, ולפיכך רק בתפילה שיש בה ברכת עבודה תיקנו לברך ברכת כהנים בברכת העבודה, מה שאין כן בתפילה שאין בה ברכת עבודה, שיש לקיים הדין בברכת ההודאה.

[ביה"ל ד"ה אבל]
ואם עלה לא ירד⁽⁴³⁾.

(43) ואם התרו בו שלא יעלה, כתב בשו"ת גינת ורדים (כלל א סי' כב) שאף אם עלה ירד.

[משנ"ב ס"ק כג]

דעתם להקל, דלא שפך מוליד ריחא בנה, פיון שהשמן עצמו מערב בפנים⁽³⁷⁾.

(37) זהו טעמו של הא"ר, אבל החכם צבי (היכן) כתב להתיר מטעם אחר, שאין איסור מוליד ריח באוכלים.

[משנ"ב שם]
אף דמוליד ריחא בידו תפנה⁽³⁸⁾.

(38) ובטעם הדבר שעל הידיים מותר, כתב הא"ר (ס"ק ח) מפני שלא נולד ריח בידיים עצמם, שאין השמן מתערב בידיים, אלא נרבק בהן וממילא מפיץ ריח. ובשו"ת גינת ורדים (או"ח כלל ג סי' טז) כתב, שטעם ההיתר להוליד ריח בגוף הוא משום שריח זה אינו מתקיים כל כך, מחמת שהזיעה מעבירתו. ולגבי ריח הנמצא על הידיים כתב טעם נוסף, שכיון שהידיים עסקניות הן הריח שיש בהן מתפוגג במהרה, והביאו בשו"ת מנחת יצחק (ח"ו סי' כו).

ומכאן הוכיח הגר"ש אויערבך (שש"כ פי"ד הע' צב), להתיר נתינת מי בושם על הגוף, שאין בזה משום הולדת ריח, ושלא כשיטת השו"ע הרב (סי' תקיא ס"ז) שבכל ענין אסור. אולם בשו"ת אור לציון (ח"ב פל"ה תשובה ח) כתב שלא הותר לתת מי בושם אלא על המקומות המגולים שבגוף כפנים וידיים, מפני שהריח אינו מתקיים בהם כל כך, אך לא במקומות המכוסים שבגוף כיון שהריח מתקיים בהם. (נראה לקמן (סי' שכב ס"ק יח) דינים נוספים בנתינת ריח).

[משנ"ב ס"ק כד]
פן כתב מגן-אברהם; והאליה רבה כתב, דבכל גונו אין צריך לקרן על נטילה זו⁽³⁹⁾.

(39) ואף המג"א עצמו (ס"ק ט) כתב שלא נהגו כן.

[משנ"ב ס"ק כה]
יזהר לעקר בהתחלת השליח צבור "רצה"⁽⁴⁰⁾, אבל אם לא עקר עד שכתב התחיל השליח צבור "רצה", פל שלא סים ב"רפח "רצה" שפיר דמי⁽⁴¹⁾.

המשך מעמוד קודם

מצוה, ואדרבה זהו כבודו, וכן מצינו בביה"ל לקמן (סי' רנ ס"א ד"ה כי זהו).

והא"א (בוטשאטש) כתב לבאר את דין ה'תכיפה', שאין הכוונה שבין הנטילה לברכה עצמה יהיה פחות מכדי הילוך כ"ב אמה, שזה שיעור זמן מועט ביותר, ולא יתכן שבמשך אמירת ברכות 'רצה' ו'מודים' לא יעבור שיעור זמן זה. אלא הכוונה שלא יעבור זמן זה משעת הנטילה עד עקירת רגלים לילך לדוכן לברכה, וישאם נכח מהטעם ולזה הענין בעמודו על הדוכן, יש בזה

[ביה"ל ד"ה חוזרים]

ומכל מקום לתתלה טוב לזהר בזה דאפשר⁽³⁶⁾.

(36) והוסיף הפמ"ג שם (א"א ס"ק י), שכוון שרצה להקפיד על כך.

